

Зміст

передмова

7

вступ

11

загальна частина

25

єврейське товариство

39

місцеві групи

71

"представництво євреїв"

і єврейська держава

87

заключне слово

103

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

пЕРЕДУМОВА

Ідея, яку маю намір розвинути в цій книжці, стара як світ. Йдеться про відродження єврейської держави.

Світ переповнений криками проти євреїв, і це збуджує приспані роздуми.

Я не відкриваю чогось нового і про це слід пам'ятати при подальших наших висновках. Я не вигадую нічого нового як щодо становища євреїв, яке історично склалося, так і стосовно засобів для його полегшення. Матеріальні складові мого проекту таяться в реальній дійсності, вони відчутні на дотик: кожен може в цьому переконатися. Отож, якщо спробувати одним словом окреслити нашу візію розв'язання єврейського питання, то її найбільше можна назвати "комбінацією", але в жодному разі не "фантазією".

Але насамперед мушу захистити запропонований мною проект від трактування його як утопії. Тобто застерігаю легковажних критиків від помилки, якої можуть допуститися. Звісно, не буде нічого ганебного в тому, якщо хтось напише гуманістичну утопію. Я також легко міг би добитися літературного успіху у читачів, що прагнуть тільки розваги, подавши мій проект у недоречній формі роману. Однак у нашому випадку не йдеться про захоплюючу утопію на зразок тих, що були у великій кількості написані до і після Томаса Мора. Я впевнений, що становище євреїв у різних країнах занадто тяжке, щоб займатися пустими речами.

Щоб чіткіше показати різницю між моєю працею і утопією, вкажу тільки на цікаву книжку останніх років авторства Теодора Герцтки "Вільний край". Це змістовна фантазія, витвір вповні сучасного духа, сформованого на національних й економічних засадах, але так далека від життя, як далека від нього екваторіальна гора, на якій лежить ця вимріяна держава. "Вільний край" – це складний механізм, повний шестирень і коліс, які навіть зчіпляються між собою зубцями; однак ніщо не може показати, як можна його запустити в рух. І якби я сам побачив, що з'явилися організації, які сповідують ідеали "Вільного краю", я сприйняв би це за жарт.

Навпаки, рушійною силою пропонованого мною проекту буде реальна дійсність. Образно кажучи, я накреслюю тут лише обриси ше-

стірень і коліс для зведення будови і, як людина скромна, довіряю завершення цієї великої справи будівничим, краще підготовленим, ніж я.

Усе залежить від рушійної сили. І що то за сила? Єврейська недоля.

Хто наважиться заперечити існування цієї сили? Докладніше займемося нею в розділі про причини антисемітизму.

Відомо, що сила пари, яка збирається в чайнику внаслідок підігріву води, піднімає покришку. Цей ефект кип'ятильника нагадують сіоністські та інші форми об'єднань "для спротиву антисемітизмові".

Отже стверджую, що при правильному застосуванні ця сила вповні здатна здвигнути величезну махину, переміщати людей і їхні статки. Махина може виглядати так, як заманеться.

Я глибоко переконаний, що маю рацію, хоча не знаю, чи за мого життя мені її признають. Також сумнівно, чи перші мужі, які розпочнуть цю справу, також на власні очі побачать її славне завершення. Але сам почин цієї справи принесе їм велику гордість і щастя внутрішньої свободи в їхньому бутті.

Щоб оберегти проект від підозри в утопічності, я дбайливо уникаю художніх деталей зображення. І без того побоююсь, що безглузким глузуванням і карикатурними мазками намагатимуться спростувати мій начерк в цілості. Один загалом розумний єврей, якому я представив цю справу, зауважив, що "зображення деталей майбутнього як чогось реального, є ознакою утопії". Це неправда. Кожний міністр фінансів при укладанні державного бюджету враховує майбутні цифри, і то не тільки такі, які на основі загального результату він виводить з бюджету попередніх років, але й невідомі досі цифри, наприклад при встановленні нового податку. Цього не знає тільки той, хто ніколи не бачив бюджету. Чи ж би через це проект фінансового закону вважати утопією, якщо навіть відомо, що він ніколи не зможе відповідати попередньо укладеному кошторисові.

Але я ставлю перед своїми читачами ще поважніші завдання. Я вимагаю від освічених людей, до яких я звертаюся, заново вивчити і переосмислити деякі старі уявлення. І саме кращих євреїв, які бажають потрудитися над розв'язанням єврейського питання, я закликаю визнати свої дотеперішні зусилля в цьому напрямі помилковими і марними.

Представляючи свою ідею, я мушу боротися ще з однією небезпекою. Якщо я невпевнено і стримано говоритиму про майбутній стан речей, то може здаватися, що я сам не вірю в його можливість. І навпаки, якщо я оголошу їх здійснення беззастережно, то все може видатися пустою химерою.

Тому я заявляю виразно і твердо: я вірю в можливість реалізації мого плану, навіть якщо не смію ствердити, що вже знайшов для нього зрозумілу форму. Єврейська держава – це світова потреба, тому вона постане.

Якщо б виконанням цього плану зайнялася одна людина, це було б безглуздя, але якщо за цю справу візьмуться багато євреїв, то це буде мудро, адже тоді реалізація нашої ідеї відбудеться без особливих труднощів. Успіх ідеї залежить виключно від числа її прихильників. Можливо, її поширенням займеться наша енергійна молодь, перед якою дотепер закриті всі дороги, тим часом як в новій єврейській державі для неї відкриються блискучі перспективи на гідність, щастя і свободу.

З виходом цієї книжки в світ я вважаю своє завдання виконаним. Я знову візьмуся за перо тільки тоді, коли до цього мене змусять нападки моїх шановних противників або ж коли доведеться спростовувати непередбачені закиди чи виправляти помилки.

Хіба це, про що я говорю, не є сьогодні правдою? Чи випередив я свою епоху? Чи ж не завелике страждання євреїв? Побачимо.

Тільки від євреїв залежить, чи мій проект державотворення залишиться тільки політичним романом. Якщо сучасне покоління ще надто байдуже, то прийде інше, духовно багатше, краще. Євреї, які цього захочуть, заслужено матимуть свою державу.

Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>

ВСТУП

Економічні уявлення людей, які знаходяться в центрі практичного життя, напрочуд мізерні. Тільки цим можна пояснити те, чому євреї не задумуючись повторюють ходячу фразу антисемітів, що ми, мовляв, живемо завдяки "господарським народам", і що якби ми не мали поруч себе "господарського народу", то вимерли б з голоду. Це один із тих пунктів, в якому особливо проявляється послаблення нашої самосвідомості, спричинене несправедливими звинуваченнями. Як же насправді виглядає справа з "народами-господарями"? Позаяк розмови про "господарські народи" не містять в собі старої фізіократичної обмеженості, маємо тут справу з дитячою наївністю, що в світі багатств постійно обертаються одні і ті ж речі. Нам не потрібно, як Ріпу-ван-Вінклю, пробуджуватися з багаторічного сну, аби зрозуміти, що світ міняється завдяки появі нових багатств. У наших пречудових, завдяки технічному прогресові часах, навіть розумово відстала людина не може не бачити, як навколо неї множаться все нові багатства.

Праця без підприємливості – це щось застигле, застаріле. Її типовий приклад – землероб, який і досі стоїть на тому рівні, на якому перебував його предок тисяча років тому. Весь матеріальний добробут створюється активною підприємливістю. Аж стидно писати про такі банальні речі. Навіть якби ми, євреї, всі були підприємливими людьми, як дехто наївно й перебільшено твердить, то й тоді ми не потребували б якогось "господарського народу". Ми незалежні від обороту все тих самих багатств, тому що постійно творимо нові багатства.

Ми маємо трударів-рабів нечуваної сили, поява яких в цивілізованому світі стала вбивчою конкуренцією для ручної праці: це – машини. Правда, робітники також потрібні, щоб приводити ці машини в рух, і для цього маємо достатньо людей, навіть забагато. Тільки той, хто не знає становища євреїв у багатьох місцевостях Східної Європи, відважиться твердити, що євреї нездатні до фізичної праці або не схильні до неї.

Але в цій книжці я не збираюся захищати євреїв. Це марна річ. Все розумне і навіть сентиментальне в цьому плані вже сказано. Тепер недосить шукати переконливі доводи для розуму і серця. Слухачі спочатку повинні бути готові сприймати і розуміти, інакше можна стати проповідником в пустелі. Якщо ж слухачі вже дозріли до розуміння, то тоді проповідь стає

зайвою. Я вірю, що людина поступово піднімається все вище в своєму духовно-моральному зростанні, але вважаю цей процес розпачливо повільним. Якщо б ми захотіли чекати, аж поки розум пересічної людини просвітиться до такої ясності, якою володів Лессінг, коли писав "Натана Премудрого", то не вистачило б на це нашого життя, а також життя наших синів, внуків і правнуків. Та дух світового розвитку приходять нам на допомогу з іншого боку.

Наше століття принесло нам якісне відродження завдяки технічному прогресові. Але людство ще не скористалося вповні з цього казкового поступу. Відстані на земній поверхні подолані, однак все ще мучимося від тісноти. Швидко і безпечно шмигляємо тепер на величезних пароплавах по невідомих ще донедавна морях. Прокладаємо надійні залізниці високо в гори, на які колись пішки піднімалися з острахом. Події в країнах, які ще не були відкриті в той час, як Європа закривала євреїв у гетто, стають нам відомими вже за годину. І власне тому сучасне нужденне становище євреїв – анахронізм, але не тому, що сто років тому була епоха Просвітництва, яка в дійсності існувала тільки для вибраних умів.

Отож вважаю, що електрика була відкрита не для того, щоб освітлювати палаци снобів, а для того, щоб при сіянні електричного світла розв'язувати проблеми людства. Однією і далеко не другорядною з них є єврейське питання. Розв'язуючи його, ми діємо не тільки інтересах нас самих, але й для багатьох інших принижених і скривджених.

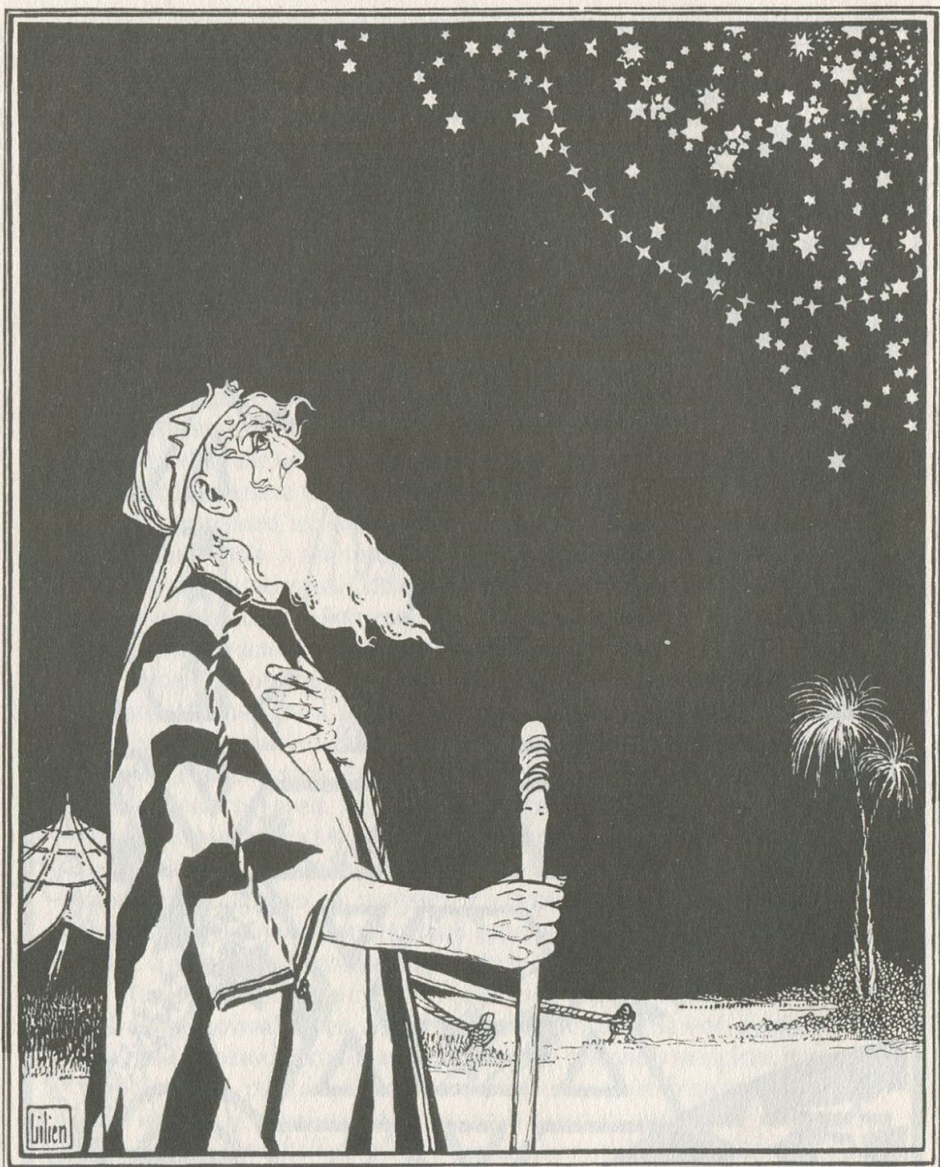
Єврейське питання існує. Було б безглуздо його заперечувати. Воно пережиток середньовіччя, від якого культурні народи при найщирішій бажанні не можуть звільнитися. Адже своє великодушне бажання вони виявили, коли нас емансипували. Єврейське питання існує скрізь, де тільки проживає більша кількість євреїв. Туди, де ще антисемітизму немає, його привозять єврейські іммігранти. Ми тягнемось природно туди, де нас не переслідують; наша поява одразу провокує переслідування. Так є, і так буде навіть у високорозвинутих країнах, як, наприклад, у Франції, поки єврейське питання не буде розв'язане політично. Нещасні євреї заносять тепер антисемітизм до Англії, а до Америки його вже спровадили.

Гадаю, що я збагнув суть антисемітизму у всій його складності. Розглядаю цей рух очима єврея, але без ненависті і страху. На мою думку, в антисемітизмі належить розрізняти: грубий жарт, звичайну заздрість, вроджену упередженість, релігійну нетерпимість і примарну необхідність самооборони. Я не вважаю єврейське питання соціальним чи релігійним, хоч його так іноді зображають. Це передусім національне питання, і щоб його розв'язати, мусимо насамперед зробити його питанням світової політики, залучивши до його вирішення всі культурні народи.

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Авраам, 1908